

З
С
К
Д
А
Г
А
С
С
А
Т
С
К

Р о б ъ р т

Robert van Gulik
NECKLACE AND CALABASH

© 1967 by Robert van Gulik

© Книгоиздателска къща „Труд“, 1996 г.

© Лиляна Андонова, превод, 1996 г.

В а н

Х ю л и к

О ГЪРЛИЩАТА
И КРАТ УНАТА

Превод от английски
Лилъна Андонова

КНИЖНИЦА

КНИЦА

трѹд

1 9 9 6

ДЕЙСТВАЩИ

ЛИЦА

Да припомним, че в китайския език фамилиното име (изписано тук с главни букви) предшества собственото

ДИ ЖАНГ

съдия на окръг Пуян, който отсяда за два дни в Речния град на връщане към своя пост

ТЪНТА **ПИНЦА**

любимата дъщеря на императора, която пребивава в Крайречния дворец, източно от Речния град

ГОПЪА **ХОРЕНВИЯ**

първа придворна дама

ЛЪЙ МЪН

главен евнух на Крайречния дворец

УЕН ТЪН

главен управител на Крайречния дворец

ПОКОВИК **КАН**

командир на императорската гвардия

КАПЪН **СЮ**

негов заместник

УЙ ЧЪН

собственик на странноприемница „Синята чапла“

ТАЙ МЪН

касиер на свещата странноприемница

ПЪНГОВА **КЪНА**

племенница на Уей Чън

ЛЪН ЛЮ

заможен търговец на коприна

УЧИПЪИ **С** **КЪМНАТА**

даистки монах

ГЛАВА I

*Съдията Ди вижда свой двойник на един
горски път; от студентите води на реката
излиза зловец улов*

Съдията Ди яздеше кой ли вече час през смълчаната, прогизнала от дъжд гора, когато по едно време спря коня и се вгледа тревожно в гъстия шумак над себе си. Виждаше само тясна ивица оловно небе. Ръмежът можеше всеки момент да премине в пороен летен дъжд. Черната шапка и кафявата му пътническа роба, обшита в черно, бяха вече доста прогизнали, а и по дългата брада и бакенбардите му блестяха дребни капки. Когато тръгна от селото по пладне, му бяха казали, че ако следва извивките по горския път, ще пристигне в Речния град за вечерния ориз. Явно някъде бе сбъркал пътя, защото по негова преценка яздеше вече цели четири часа, а наоколо не се виждаше друго освен високи дървета и гъст треволяк под коня. През цялото време не бе срещнал жив човек. Птиците по черните клони мълчаха, дрехите му сякаш бяха просмукани от мириса на влажни гниещи листа. Той избърса брадата и бакенбардите си с крайчето на шала, докато меланхолично размишляваше, че няма да е добре да се загуби, тъй като вече се здрачаваше, а отпред по южния бряг на реката се бе ширнала безкрайна гора. Май щеше да се наложи да прекара нощта на открито. Той въздъхна и отпуши гърлото на голямата кафява катуна за вода, повесена на червен шнур отстриани на седлото, след което отпи една глътка. Водата бе топла и блудкава.

Сведе поглед надолу и избърса с ръка очите си. Пареше му от стичащите се по веждите вадички. Когато отново вдигна глава, замръзна на място и се взря недоверчиво в приближаващия силует на конник, който яздеше безшумно по мекия мъх. Сякаш виждаше свой собствен двойник: мъж с дълга брада и бакенбарди, нахлупил квадратна черна шапка, в обшита с черно кафява пътническа роба. Отстрани на неговото седло също висеше голяма кафява кратуна на червен шнур.

Той отново разтри очи. Щом се вгледа повторно, въздъхна с облекчение. Мъждивата светлина и възпалените очи го бяха подвели. Брадата и бакенбардите на другия бяха прошарени в сиво, пък и яздеше не кон, а старо дългоухо магаре. Но в следващия миг съдията отново застана нащрек – напърно през седлото на магарето бяха положени две къси копия. Ръката му се отмести към дръжката на окачения през гърба меч.

Мъжът спря пред коня на съдията Ди и се взря в него със замислено изражение на големите си очи. Широкото му лице бе прорязано от бръчки и въпреки достолепната стойка кокалестите му рамене стърчаха под износената кърпена роба. Онова, което съдията бе взел за копия, се оказаха всъщност патерици със завити краища. Той пусна дръжката на меча си и попита любезно:

– Дали този път води към Речния град, почитаеми господине?

Другият не побърза да отговори. Погледът му се беше спрял върху кратуната, провесена от седлото на съдията Ди. По устните му заигра усмивка. Впери в него безцветните си очи със странно изражение и произнесе с учудващо звучен глас:

– Да, мога да ви заведа до Речния град, докторе. По обиколния път.

Явно старецът го бе взел за лекар, тъй като съдията пътуваше сам, а също и поради кратуната, в каквито докторите често носят лековити настойки. Преди обаче да успее да поправи събеседника си, той продължи:

– Тръгнах от града по прекия път, малко по-надолу. С удоволствие ще ви посоча пътя, ще ми отнеме не повече от петнайсет минути.

Той обърна назад магарето си и промърмори:

– Май няма да е зле първо да видим какво става с онзи, когото извадиха от реката. Може би ще има нужда от вашата помощ, докторе.

Съдията Ди понечи да съобщи, че всъщност е съдия на Пуян, окръг в северната част на провинцията, но размисли, че тогава ще се наложи да обяснява подробно на случайния си познайник защо пътува в такова скромно снаряжение без официална свита. Вместо това попита само:

– Каква е почитаемата ви професия, господине?

– Никаква. Просто странстващ монах. От сектата на даоистите.

– Разбирам. Взех ви за свой колега. Какво носите в тази катуна?

– Празнота, господине. Просто празнота. По-ценна от която и да е ваша настойка, докторе! С това не искам ни най-малко да ви засегна, разбира се. Празнотата е по-значима, отколкото пълнотата. Една красива кана може и да е изработена от най-фината глина, но без своята празнота би била безполезна. Колкото и да украсявате вратата или прозорците, ако зад тях не се крие празнота, те ще са непотребни – той цъкна с език, за да подкара магарето, след това добави: – Наричат ме Учителя с катуната.

Това, че събеседникът му бе даоистки монах и следователно безразличен към светските любезности, напълно освобождаваше съдията от задължението да

съобщава истинското си име и професия. Той запита:
– Като че ли споменахте за някакъв човек, когото извадили от реката?

– На излизане от града чух да разправят, че двама рибари измъкнали на брега някакъв човек. Ето оттук е прекият път. Ще яздя пред вас.

Тясната планинска просека ги изведе на разорана нива. Посред нея приведен земеделец със сламено наметало изкореняваше плевели. По една кална пътека двамата стигнаха до главния път, лъкатушещ покрай речния бряг.

Дъждът бе спрял да ръми и сега над ширналите се кафяви води трептеше тънка мъглица. Ни повей не се долавяше в горещия влажен въздух, натежал под схлупеното небе. От едната страна на пътя се редуваха спретнати къщурки, минувачите изглеждаха добре облечени. Не се мяркаше никакъв просяк.

– Има вид на процъфтяващ град – отбеляза съдията.

– Всъщност е малко градче, но тук се печели добре от речния транспорт, богатия улов на риба и от посетителите на Крайречния дворец. Това е един от провинциалните императорски палати, на изток от града, от другия край на боровата гора. Тук, в западната част, живеят по-бедни люде. Заможните обитават източния квартал, зад рибното тържище. Ще ви покажа двете най-добри странноприемници – „Синята чапла“ и „Деветте облака“. Освен ако не възнамерявате да отседнете у роднина или приятел...

– Не, тук не познавам никого, просто минавам през града. Забелязах, че носите патерици. Някакви болки в краката ли?

– Единият окуца, пък и другият не е много читав. Но с нищо не можете да ми помогнете, докторе. Я виж ти, властите вече са на местопроизшествието. Както винаги на своя пост. Това означава, че човекът, когото

то са извадили от реката, няма да се нуждае от вашата лекарска помощ. Хайде да погледнем все пак.

На широкия кей пред рибния пазар до павилиона за лодки се бе събрала малобройна тълпа. Над хорските глави съдията зърна изправена фигура на конник. От позлатения му шлем, украсен с алени пера, и от червения шарф се разбираше, че е капитан от императорската гвардия.

Учителя с кратуната грабна патериците, подпря се на тях, за да слезе от магарето, и закукука към навалищата. Животното провеси ухо и започна да души за огризки по калдъръма. Съдията Ди също слезе от своя кон и последва стария монах. Насъбралите се зяпачи се отдръпваха, за да му сторят път – изглежда, добре го познаваха.

– Това е Тай Мин, касиер на „Синята чапла“, Учителю с кратуната – промълви тихо един висок мъж.
– Студен като камък...

Двамина от стражниците, облечени в дълги ризници, възпираха тълпата на необходимото разстояние. Съдията Ди надникна през рамото на Учителя, за да разгледа мъжа, проснат на земята пред коня на капитана. Неволно затвори очи. Често бе ставал свидетел на насилствена смърт, но този труп представляваше наистина ужасяваща гледка. Беше млад човек, облечен само в риза с дълги ръкави, прилепнали към разперените му ръце. Дълги кичури влажна коса облепяха зацапаното му, болезнено разкривено лице. Босите му крака и ходила бяха жестоко обгорени, ръцете – насечени. Стомахът бе разпран и навън се подаваха безцветните му вътрешности. До трупа бе коленичил един лейтенант, чийто гръб изглеждаше още по-широк от стърчащите позлатени нарамници.

– В левия му ръкав има някакъв плосък пакет –

обади се един дрезгав глас. – Сигурно е моето сребро.

– Млъкни! – изкрещя лейтенантът на мършавия мъж с клоноподобен нос и проскубана брада, застанал най-отпред.

– Това е Уей Чън, притежателят на „Синята чапла“ – прошепна Учителя с кратуната към съдията. – Само за пари мисли.

Съдията Ди погледна с укор към мършавия ханджия. След това спря очи на момичето встрани. Изглеждаше седемнайсетинагодишно, дребно и крехко в дългата синя роба с червена препаска, а лъскавите му смолисточерни коси бяха завити в семпла прическа край ушите. То бе извърнало глава от мъртвеца, нежното му лице бе тебещиренобяло.

Лейтенантът се изправи. Обърна се почитателно към капитана и заяви:

– От състоянието на трупа личи, че е престоял във водата цял ден, ваше благородие. Какво ще разпоредите?

Капитанът сякаш не го чу. Съдията не успяваше да види добре лицето му, тъй като бе закрито почти цялото от висналия надолу червен шарф. Очите под тежките клепачи бяха втренчени в камшика за езда, стиснат плътно в юмрук с желязна ръкавица. Седеше стегнат в позлатената ризница, застинал като бронзово изваяние.

– Какво ще разпоредите, ваше благородие? – попита повторно лейтенантът.

– Отнесете тялото в щаба – глухо заповяда капитанът. – Отведете и рибарите, които са го открили. И собственика на странноприемницата, в която е работила жертвата.

Капитанът обърна коня си тъй рязко, че тълпата зяпачи зад него трябваше да отскочат, за да не попаднат под копитата. Той се понесе към широката улица,

отвеждаща встрани от кея, като подковите на коня чаткаха по мокрия калдъръм.

– Дръпнете се назад! – изрева лейтенантът.

– Какво жестоко убийство! – отбеляза съдията Ди, когато с Учителя с кратуната отново се качиха на седлата. – Мъжът обаче бе цивилен. Защо тогава със случая се занимават военните, а не окръжният съдия?

– Речният град не е подчинен на окръжния съдия, докторе. Заради Крайречния дворец. Градът и неговите околности съставляват специална зона, управлявана от императорската гвардия – той се е намести върху гърба на магарето и положи патериците на седлото. – Е, тук ще се сбогувам с вас. А вие просто тръгнете по улицата, към която пое капитанът, тя е главната. Малко по-нагоре от щаба на гвардията ще откриете двете странноприемници. „Синята чапла“ и „Деветте облака“ са една срещу друга през улицата. И в двете можете да се настаните удобно. Сам си изберете – той цъкна с език и потегли, преди дори съдията да успее да му благодари.

Съдията Ди подкара коня към ковачницата при тъгъла на рибното тържище. Животното се нуждаеше от добра почивка. Той даде на ковача наниз медни грошове и му заръча да обтрие грижливо коня и да го нахрани. На следващата сутрин щеше да мине да го вземе.

Когато навлезе в главната улица, внезапно осъзна, че краката му са схванати от дългата езда, а устата му е пресъхнала. Влезе в първата чайна и си поръча цяла кана чай. Пет-шест души седяха около голямата маса до витрината. Говореха нещо оживено и чоплеха сусшени семки от пълеш. Съдията Ди отпи от чая и се сети, че след като се намира в специална зона, подчинена на строги правила за охрана, е наложително да се регистрира в гвардейския щаб още с пристига-